

Dönem : 1
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 278

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/91)

T. C.

Başbakanlık

16 . 1 . 1962

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı: 71/1619/147

Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 11 . 1 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İ. İnönü

GEREKÇE

I - Toplanma hak ve hürriyeti,

«Belirli meseleler üzerinde müzakere icra ve karar ittihaz etmek üzere genel yani herkesin girebileceği yerlerde geçici toplantılar yapılmasına teşebbüs ve temin hakkı» olarak tarif edilen toplanma hürriyeti, bir taraftan fikir, diğer taraftan da söz hürriyetinin gerçekleştirilmesinde büyük bir rol oynamaktadır.

Toplantı hak ve hürriyeti, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Demecinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde teminat altına alınmış ve hemen her Anayasada ifadesini bulmuştur. Hemen bütün anayasalar, toplantıların silâhsız ve saldırısız olarak yapılmasında müttefiktirler.

T. C. Anayasası temel haklar ve ödevler bölümü madde 28 de: «Herkes, önceden izin almaksızın, silâhsız ve saldırısız toplanma veya gösteri yürüyüşü yapma hakkına sahiptir. Bu hak, ancak kamu düzenini korumak için kanunla sınırlanabilir.» denilmek sureti ile, toplantı veya gösteri yürüyüşü hak ve hürriyetlerini teminat altına almıştır. Toplantı veya gösteri yürüyüşleri, ancak kamu düzenini korumak amacı ile sınırlanabilecektir.

II - Yürürlükte bulunan kanun,

Anayasamızın getirdiği yeni hükümler muvacehesinde, toplantıları ve gösteri yürüyüşlerini tanzim eden ve yürürlükte bulunan 6761 sayılı Kanun, aşağıda belirtilen hususlarda Anayasaya aykırılık arz etmektedir.

a) Kanunun 2 nci maddesi gereğince, seçim propaganda devresi dışında, siyasi partilerce veya siyasi propaganda maksadı ile gerçek ve tüzel kişilerce toplantı veya gösteri yürüyüşü yapılamaz. Halbuki, siyasi parti faaliyetlerine geniş ölçüde zemin hazırlayan toplantı hürriyetinin sadece seçim devresine inhisar ettirilmesi tervecolunamaz. Millî iradenin tecellisinde geniş iştirak payları olan siyasi partiler, fikir ve düşüncelerini en iyi bir şekilde toplantılar yolu ile millete duyurabilirler.

b) Kanunun 2 nci maddesi 2 nci fıkrasından, tüzel kişilerin de yalnız kapalı yer toplantısı yapabilecekleri, açık yer toplantısı veya gösteri yürüyüşü yapamayacakları anlaşılmaktadır.

c) Kanunun 4 ncü maddesi, toplantıları en büyük mülkiye âmirinin iznine bağlamıştır. İzin verilmedikçe toplantı yapılamıyacağı anlaşılıyor. Anayasa toplantılar için önceden izin alma şartını kabul etmemiştir.

d) Kanunun 12 nci maddesinin (F) sayılı fıkrası, aşırı elâstikiyeti dolayısı ile tatbikatta keyfilige ve kötü kullanmaya sebeb olmaktadır.

e) Kanunun 13 ncü maddesinde, kanunsuz toplantıların dağıtılmasında, hedef gözetilmeksizin silâh istimal edileceği müeyyidesi konulmuştur.

Kanunun bu hükmü de tatbik kabiliyeti olmayan sert bir hükümdür. Bugünkü modern imkânlar ile silâh kullanılmadan da toplantılar dağıtılabilir. Silâhsız olarak toplanan bir grupu ateşle dağıtmak demokratik anlayışa aykırıdır.

Yukarda belirtilen hususlar nazara alınarak 6761 sayılı, «Toplantılar ve gösteri yürüyüşleri Kanunu» nun yürürlükten kaldırılması ve Anayasamızın ışığı altında, kamu düzenini korumak amacı ile, yeni bir toplantı ve gösteri yürüyüşleri Kanununun hazırlanması zaruri görülmüştür.

III - Yeni tasarı;

İlişkide sunulan kanun tasarısında, Anayasamızın 28 nci maddesi ile teminat altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüş hakkının kullanılmasını sağlamak ve kötü kullanılmasını önlemek ve bu hakkı kötüye kullanacakları cezalandırmak hedefi gözetilmiştir.

Kötü niyetli kimselerin, iyi niyetle yapılacak toplantılara veya yürüyüşlere mâni olmalarını da önlemek amacı güdülmüş ve nihayet toplanan veya yürüyüş yapanlar yüzünden başkalarının rahatsız edilmelerine meydan vermemek hususları da göz önünde tutulmuştur. Tasarının hükümlerinin tesbitinde memleket realiteleri ve tecrübeleri nazara alınmıştır.

Tasarı 7 bölüme ayrılarak tanzim edilmiştir.

I - Birinci bölüm, genel hükümler başlığı altında 6 madde olarak tanzim edilmiştir.

Birinci madde — Anayasamızın 28 nci maddesinde belirtilen toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakkı teyidedilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası, yabancıların yapacakları toplantı veya gösteri yürüyüşlerini tanzim etmektedir. Anayasamızın 13 ncü maddesine dayanılarak, yabancıların bu kanuna göre yapacakları toplantı veya yürüyüşler, önceden izin alma şartına bağlanmıştır. İzin alma dışında, yabancılar da Türk vatandaşlarının tâbi oldukları şartlara tâbi kılınmıştır.

İkinci madde — Toplantı yerinin umuma açık olduğunu belirtmektedir. Toplantıların Hükümet veya her isteyen tarafından takibedilebilmesi için bu madde konulmuştur.

Üçüncü madde — Toplantıların veya yürüyüşlerin düzenini sağlamak ve toplantı veya yürüyüş sebebiyle başkalarının rahatsız edilmemesi için, bu madde ile zaman tahdidi konulmuştur.

Dördüncü madde — Açık yerlerde toplantı veya yürüyüş yapmak hakkını fiilen korumak ve keyfi engellemeleri önlemek için bu madde konulmuştur.

Beşinci madde — Bu kanunla belirtilen toplantılar veya yürüyüşler mahiyetinde olmayan belli başlı haller de bu madde içinde açıklanmış, çıkabilecek anlaşmazlıklar önlenmek istenilmiştir.

Altıncı madde — Bu madde ile, seçim propaganda devresi içinde, seçim kanunlarına göre yapılacak toplantılar, bu kanun hükümleri dışında tutulmuştur.

II - İkinci bölüm, toplantı usul ve şartları başlığı altında 7, 8, 9, 10 ncü olmak üzere 4 maddede tanzim edilmiştir.

Yedinci madde — Bu madde ile, yapılacak toplantıların en az 48 saat önce, toplantı yapılacak yerin en büyük mülkiye âmirliğine bir beyanname ile bildirilmesi usulü kabul edilmiştir.

Valilerin ve kaymakamların teftiş seyahatlerine çıktıkları veya mezun oldukları sırada, beyanname verilebilmesini sağlamak amacı ile, metinde «En büyük mülkiye âmirliğine» deyimi kullanılmıştır. Bu âmirlik, beyanname karşılığında ilmühaber vermekle mükellef tutulmuş ve bu mükellefiyete uyulmaması halinde yapılacak işlem açıklanmıştır. Noter yoluyla yapılan bildirin saati, beyanname verilme saati sayılacaktır.

Tertiplenen bir toplantıyı engellemek amacıyla veya bilmiyerek aynı yerde ve aynı zamanda toplantı yapmak için mütaaddit beyannameler verilmiş ise, bunlardan ilk verilenin muteber sayılması ve ilgililere keyfiyetin bildirilmesi gerektiği de belirtilmiştir.

Toplantılar için, beyannameyi imzalayan üç kişiden başka, tertip heyeti üyelerinin de, beyannameye hüviyetleri ve ikametgâhları ile gösterilmesi şart koşulmuştur. Toplantıda çıkması muhtemel hâdiselerin önlenmesi için, toplantıyı tertibedenlerin şahsiyet ve karakterlerinin mülkiye âmirliğince önceden bilinmesinde fayda vardır.

Sekizinci madde — Bu maddede, toplantıyı tertip ve hazırlayanların kendi aralarından veya dışardan en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil edeceği belirtilmiştir. Toplantıdan beklenen faydanın temin edilebilmesi için, düzen ve huzur şarttır. Düzen ve huzuru bozacak hâdiseleri daha başlangıcında önlemek için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirleri idare heyeti alacaktır. Sükûn ve düzeni bozanlara ihtarda bulunmak, icabederse toplantı dışına çıkarmak veya zabıtanın yardım istemek gibi tedbirleri almak idare heyetinin görevleri olarak düşünülmüştür.

İdare heyeti görevlerini lâyıkıyla yapabilmek için, toplantıdan önce teşkil edilmiş olmalıdır. İdare heyeti veya tertip heyetinden en az üç kişi toplantı yerinde bulunmadıkça da toplantının yapılamıyacağı açıklanmıştır.

Dokuzuncu madde — Hükümet komiseri ve yetkileri bu maddede gösterilmiştir. Hükümet komiserini en büyük mülkiye âmiri tâyin edecektir. Hâkim sınıfından sayılanlarla askerî şahıslardan dışından her hangi bir memur Hükümet komiseri olarak tâyin edilebilir. Şüphesiz bu memur, kanun ve hukuk anlayışı yerinde bir memur olacaktır.

Hükümet komiseri; bu kanun dairesinde yapılan toplantıda, idare heyetinin aldığı tedbirlere rağmen, çıkan hâdiseler toplantının devamına imkân vermeyecek şekilde kamu düzenini ve huzurunu bozar, kişilerin haklarına, şeref ve haysiyetlerine tecavüz mahiyetini alırsa toplantıyı dağıtmaya yetkili olacaktır.

Onuncu madde — Çıkabilecek mazeretler sebebiyle yapılacak toplantıların geri bırakılması da, bir defaya mahsus olmak ve 48 saati geçmemek kaydıyla mümkün kılınmıştır.

III - Üçüncü bölüm, yürüyüşler başlığı altında olup, bir maddeden ibarettir.

Onbirinci madde — Yürüyüşlerde de toplantılarda konulan usul ve şartlar aynen kabul edilmiştir. Ancak, yürüyüşler sınırlı bir saha içinde olmadığından, yürüyüşler sebebiyle asayişin ihlâl edilmemesini temin amacıyla en büyük mülkiye âmirine, gerekli tahditler koymak yetkisi de bu madde ile tanınmıştır.

Yürüyüşler de, yürüyüşe iştirak edeceklerin bir araya gelebilmesi onların bir saha veya meydanlıkta toplanmalarını gerektirir. Bu sebeple maddede, toplanma yeri ve dağılma yerlerinin belirtilmesi de göz önünde tutulmuştur.

IV - Dördüncü bölüm, yasaklar başlığı altında 12, 13, 14, 15, 16, 17 nci maddeler olmak üzere 6 madde olarak tanzim edilmiştir.

Onikinci madde — Toplantı veya yürüyüş yapılması yasak olan yerler açıklanmıştır. Meydanlarda yapılacak toplantıların da trafiği tamamen kapamaması hususları nazara alınmıştır.

Onüçüncü madde — Kanunsuz sayılan toplantılar bu maddede birer birer sayılmıştır. Hangi toplantının kanunsuz sayılacağı bu maddede tereddüde yer vermeyecek şekilde açıklanmıştır.

Öndördüncü madde — Kanunsuz sayılan toplantıların nasıl dağıtılacağını 14 nci madde göstermektedir. En büyük mülkiye âmiri toplantının dağıtılması için emir verecektir. Bu emir, o yerin en büyük zabıta âmirine verilecektir. En büyük zabıta âmiri veya onun görevlendireceği bir zabıta mensubu memur, kanunsuz olarak toplananlara evvelâ gelişini bildirecektir. İkinci olarak dağılmaları için ihtarda bulunacaktır. Bu ihtara rağmen de dağılmazlarsa zor kullanarak topluluğu dağıtacaktır.

Zabıta, topluluğun mukavemet veya taarruz derecesine göre, her türlü imkân ve vasıttan istifade ederek kalabalığı dağıtacaktır.

Toplantı veya yürüyüşlere katılacak kimselerin mutlaka silâhsız olmaları şart koşulmuştur. (Madde 13 fıkra b ve madde 23 fıkra a) Ancak, silâhsız bir toplantı veya yürüyüşe birkaç kişinin kötü maksatla veya maksatsız olarak silâhlı olarak katılmaları yüzünden toplantının dağıtılması uygun görülmemiştir. (Madde 14 fıkra 2).

Silâhlı olarak iştirak edenlerin sayısı dağıtmayı gerektirecek derecede ise, bu takdirde toplantı dağıtılacaktır. (Madde 14 fıkra 3).

Onbeşinci madde — Toplantı veya yürüyüşlerde suçluların zabıta tarafından yakalanması için, 14 ncü maddedeki ihtarla lüzum olmadığı bu madde ile belirtilmiştir.

Onaltıncı madde — Toplantı veya yürüyüşler için propaganda maksadı ile kullanılacak araçlar üzerinde, halkı suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulundurulması yasak edilmiştir.

Tertip heyetini sorumlu kılabilmek için, bu araçlar üzerinde, tertip heyetini teşkil edenlerin ad ve soyadlarının bulunması da şart kılınmıştır.

Onyedinci madde — Halkın, kanunsuz toplantılara teşvik ve tahrik edilmemesini temin için bu madde konulmuştur.

V - Beşinci bölüm, ceza hükümleri başlığı altında 18, 19, 20, 21, 22, 23 ve 24 ncü maddeler olmak üzere 7 madde halinde tesbit edilmiştir.

Onsekizinci madde — Kanunsuz toplantı veya yürüyüşler kendiliğinden meydana gelebileceğinden, bunları tertip ve idare edenlerle, bunların fiillerine iştirak edenleri cezalandırmak uygun görülmüştür. Toplantılara, tecessüs saiki ile, mahiyetini bilmeden katılanların cezalandırılması uygun görülmemiştir. Kanunsuz toplantıları tertip ve idare edenler hem hapis hem de ağır para cezası ile cezalandırılacaktır.

Ondokuzuncu madde — Bu madde, toplantı veya yürüyüşe, toplantı veya yürüyüşte bulunanlar dışından vâkı olacak hareketlere mâni olmak için konulmuştur. Toplantı veya yürüyüşün düzen içinde yapılması ve her hangi bir engelle karşılaşmaması gereklidir.

Yirminci madde — Toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükûn esastır. Toplantı veya yürüyüşün huzur ve sükûnunu bozmak isteyenler veya bozanlar bu maddeye göre cezalandırılacaktır. Huzur ve sükûnu bozmak isteyenler veya bozanlar toplantı veya yürüyüşün içinden veya dışından olabilir. Her iki halde de cezalandırılırlar.

19 ve 20 nci maddeler toplantı veya yürüyüşlerin korunmasına mâtuf maddeler olarak tanzim edilmiştir.

Yirmibirinci madde — 16 ncü maddedeki yasaklara uyulmaması halinde, faillere bu maddede yazılı müeyyideler tatbik edilecektir. İşlenen suçun derecesine göre müeyyide şiddetlendirilmiştir.

Yirmiikinci madde — Bu madde ile kanunsuz toplantılara silâhsız olarak iştirak edenler, zabıta kuvvetleri karşısında takındıkları tavır ve hareketlere göre bu, tavır ve hareketlerin derecesi nisbetinde cezalandırılmıştır. Kanunsuz toplantılara silâhsız olarak iştirak eden zabıta tarafından yapılan ihtar mütaakıp çekilip giderlerse cezalandırılmıyacaklardır. Bunlar Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtırlarsa cezalandırılacaklardır.

Hükümet kuvvetlerine dağıtma sırasında şiddetle veya tehditle karşı gelenlerin cezaları daha ağır olacaktır. (Madde 22, fıkra 2).

22 nci maddenin ikinci fıkrasında; dağıtma sırasında gerek Hükümet kuvvetlerine karşı gerekse toplantı veya yürüyüşe iştirak edenlere karşı, dağılmaya mâni olmak maksadı ile vâkı cebir ve şiddet veya tehditle mukavemet veya tecavüz fiilleri ceza müeyyidesine bağlanmıştır.

Toplantı veya yürüyüşü dağıtan vazifelilerin kusurlu olduğu hallerde verilecek cezalar azaltılabileceği gibi, tamamen de kaldırılacaktır. (Madde 22, fıkra 3).

Yirmiüçüncü madde — Toplantı veya yürüyüşlere silâhlı olarak iştirak edenlere bu maddede ağır müeyyideler konulmuştur. Çünkü, silâh, toplantılarda veya yürüyüşlerde en büyük huzursuzluk âmilidir. Vahim hâdiseler silâhla işlenebilir. Bu sebeple, ruhsatlı olsa dahi toplantılara silâhla iştirak şiddetle mendilmiştir.

Toplantı veya yürüyüşlere silâhlı olarak iştirak edenlerin, toplantı veya yürüyüşlerde Hükümet kuvvetlerine karşı takındıkları tavır ve hareketlerin derecesine göre cezaları da derecelendirilmiştir.

Yirmidördüncü madde — Halkı kanunsuz toplantı veya yürüyüşe teşvik ve tahrik edenlerin cezası da bu madde ile müeyyideye bağlanmıştır. Bu sebeple meydana gelen toplantıları dağıtmak için zor kullanılmış ise, toplantıyı teşvik ve tahrik edenler daha ağır şekilde cezalandırılmıştır.

VI - Altıncı bölüm, usul hükümleri başlığı altında 1 madde halinde tanzim edilmiştir.

Yirmibeşinci madde — Bu kanuna göre işlenen suçlar, kamu düzenini bozacağı ve dolayısıyla halkı yakından ilgilendireceği, yaygın tesir sahası bulacağı nazara alınarak serî bir muhakeme usulü ile suçluları takip zaruri görülmüştür. Bu madde ile 3005 sayılı Kanuna göre işlem yapılacağı belirtilmiştir.

VII - Yedinci bölüm, son maddeler başlığı altında 26, 27 ve 28 nci olmak üzere 3 madde ve bir geçici madde olarak tanzim edilmiştir.

Yirmialtıncı madde — Yürürlükten kaldırılan kanun ile bir kanun maddesini göstermektedir. 6187 sayılı «Vicdan ve toplanma hürriyetinin korunması hakkında Kanun» un 4 ncü maddesi bu kanun hükümlerine aykırı olduğundan, yürürlükten kaldırılması zaruri görülmüştür.

Geçici madde — Kanunun 4 ncü maddesi, vali ve kaymakamlarca, toplantı veya yürüyüş yapılacak meydan ve açık yerlerin kararlaştırılarak ilân edileceğini göstermektedir. Gerekli tesbit yapılabilmesi ve bu işin de muayyen bir müddete bağlanması maksadı ile bir aylık müddet uygun görülmüştür. Kanun yürürlüğe girdikten bir ay sonra toplantı veya yürüyüş yerleri belli olacaktır.

Yirmiyedinci madde — Kamu düzenini temin ve mevcut boşluğu doldurmak amacı ile, kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Yirmisekizinci madde — Kanunu Bakanlar Kurulunun yürütmeyeceğini göstermektedir.

Bu tasarı, toplantı hak ve hürriyetini sağlayacağı, hürriyetin kötüye kullanılmasını önleyeceği ve her ihtimali derpiş eden sarîh hükümler ihtiva ettiği kanaatiyle hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No: 1/91
Karar No: 16

17 . 4 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Tümü üzerindeki cereyan eden uzun müzakereler neticesinde; gerekçede de belirtildiği veçhile, Anayasamızın getirmiş olduğu yeni hükümlere aykırılık arz eden 6761 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırmak ve mer'i Anayasanın ışığı altında, kamu düzenini korumak gayesi ile yeni bir «Toplantı ve gösteri yürüyüşleri» Kanunu hazırlamak üzere tanzim edilmiş olan tasarı, prensip itibariyle komisyonumuzca da iltifata şayan görülmüş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Demokratik rejimin ana meselelerinden bulunan ve Anayasamızda «Temel haklar ve ödevler» başlığı altında tedvin edilen «Toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma» hakkının bir yandan Anayasamızın ifade ve ruhuna uygun olacak serbesti ve kolaylık içinde kullanılmasını, diğer yandan yine Anayasamızın diliyle «Kamu düzenini» haleldar etmeyecek tarzda cereyanını sağlamak isteyen komisyonumuz, geçmişin tecrübelerden de faylanarak, metine vuzuh vermek ve tatbikatta zuhuru muhtemel ihtilâfları önlemek maksadiyle 5, 7, 9, 12, 14, 16 ve 21 nci maddeleri tadilen 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 28 nci maddelerle geçici maddeyi Hükümet metninde olduğu gibi bırakmış ve yapılan bu değişikliklerle tasarıyı kabul etmiştir.

Anayasamızda tesbit edilen esaslara uygun olarak «Toplantı ve gösteri yürüyüşleri» nizamının bir an evvel teessüsünde fayda mülâhaza eden komisyonumuz, tasarının öncelik ve ivedilikle müzakere edilmesini temenniye şayan görmüştür.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu Başkanı
İzmir
Osman Sabri Adal

Sözcü
Edirne
İlhami Ertem

Erzurum
Adnan Şenyurt

Eskişehir
Söz hakkım mahfuzdur
Şevket Asbuzoğlu

Giresun
İ. Etem Kılıçoğlu

Konya
İhsan Kabadayı

Kütahya
Söz hakkım mahfuzdur
Sezai Sarpaşar

Maras
Ali Hüdayioğlu
İmzada bulunmadı

Van

Şükrü Kösereisioğlu

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/91
Karar No. 24

28 . 9 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanun tasarısı 19 . 1 . 1962 tarihinde İçişleri Komisyonu, 17 . 4 . 1962 tarihinde de komisyonumuza havale edilmekle Hükümet temsilcileri hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 10 Aralık 1948 de ilân edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa Konseyinin İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerini Korumaya dair Sözleşmesinde ifadesini bulan ve Anayasanın 28 nci maddesiyle teminat altına alınan toplantı hak ve hürriyetinin demokratik rejimimizin hürriyet nizamı içinde yeniden ele alınmak suretiyle tedvini, halen yürürlükte bulunan 27 . 3 . 1956 tarih ve 6761 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununun antidemokratik hüviyeti karşısında bir zaruret haline gelmiştir.

6761 sayılı Kanun; 1325 ve 1328 tarihli içtimaatı umumiye ve tecemmuat hakkındaki Kanun hükümlerini de çok geride bırakarak toplantı hak ve hürriyetlerini dikta rejimlerine hâs Devlet otoritesi ve içtimai nizam fikri içinde eritmeye çalışmıştır.

Siyasi partilerin toplanma hürriyetinin, kanuni bir nizam altında istimalini sağlamanın otoriteyi nefsinde toplıyan Devletin en tabî vazifesi olduğu gerekçesini taşıyan mezkûr kanun :

1. Siyasi partilerin seçim propaganda devresi zarfında nizamnamelerine tevfikân yapabilecekleri toplantılar haricinde toplantı yapmaları veya gösteri yürüyüşünde bulunmalarını mutlak olarak meneden 2 nci maddesi,

2. Keza siyasi partiler dışında tüzel kişilerin ancak kapalı yer toplantısı yapabilir açık yer toplantısı ve gösteri yürüyüşü yapamayacaklarına dair mezkûr maddenin 2 nci fıkrası,

3. Toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılabilmesini mülkiye âmirinin müsaade vermesi şartına bağlayan 4 ncü maddesi,

4. Kanunsuz toplantı ve gösteri yürüyüşlerini tasrih eden 12 nci maddenin müphem ve her türlü suiistimale müsait (f) fıkrası,

5. Dağılmama halinde hedef gözetilmeksizin silâh istimal ettirmek suretiyle topluluğun dağıtılmasını binnetice vatandaşın hayatını kasteden 13 ncü maddenin 2 nci fıkrası,

İle antidemokratik mahiyet taşımakta ve önceden izin almaksızın silâhsız ve saldırısız toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakkına sahibolunacağı yolundaki Anayasanın 28 nci maddesine aykırı bulunmaktadır.

Bu sebeple 6761 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması yerinde görülerek Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki kanun tasarısı komisyonumuzca maddeler üzerinde yapılan tadilat ile kabul edilmiştir.

MADDELER

Madde 1. — Toplantı ve yürüyüş hakkında unsurlarını ihtiva eden 1 nci madde tasarıdaki şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Üçüncü maddenin 2 nci fıkrasındaki «gece yarısına kadar» tâbiri maddeye vuzuh vermek maksadiyle «saat 24 de kadar» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — İçişleri Komisyonunun kabul ettiği metin «senatör ve milletvekillerinin» tâbiri «Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin» şeklinde değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Tasarının 6 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 7. — Tasarının 7 nci maddesinin 1 nci fıkrası «toplantının yapılmasından en az 48 saat önce toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medeni haklarını kullanma yetkisini haiz olan tertip heyetinin en az üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir» şeklinde, diğer fıkraları da aynen kabul edilmiştir. Birinci fıkradaki toplantının yapılacağı yerde oturma kaydı tertip heyeti üyelerinin hüviyet ve ikâmetgâhlarının beyannamede gösterilme şartı karşısında yerinde görülmiyerek kaldırılmıştır.

Madde 8. — Tasarının 8 nci maddesi; «veya dışarda» kelimesi çıkarılmak ve «teşkil eder ve Hükümet komiserine bildirir» şeklinde ilâve yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 9. — Tasarının 9 ncu maddesi; «en büyük mülkiye âmiri toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ve adliye memurları ile jandarma dâhil askerî şahıslar ve emniyet mensubu memurlar dışından bir memuru Hükümet komiseri tâyin eder» şeklinde değişiklik ile kabul edilmiştir. Jandarma ve emniyet mensuplarının ifa ettikleri vazifenin mahiyeti ve esasen Hükümet komiserine yardımcı unsurlar olmaları itibariyle Hükümet komiseri olabilmeleri mahsurlu görülmüştür.

Madde 10. — Tasarının 10 ncu maddesi; «tertiple heyeti tarafından» tâbiri «tertiple heyetinin çoğunluğu tarafından» şeklinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 12. — İçişleri Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 14. — İçişleri Komisyonunun 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 15. — Tasarının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 16. — İçişleri Komisyonunun 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 18. — Tasarının 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 19. — Tasarının 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 20. — Tasarının 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 21. — İçişleri Komisyonunun 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 28. — Tasarıda olduğu şekilde aynen kabul edilmiştir.

Tasarının ivedilik ve öncelikle görüşülmesi için Umumi Heyete arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı
İstanbul
İ. H. Tekinel

Sözcü
Denizli
H. Oral

Kâtip
Kayseri
Söz hakkım mahfuzdur
M. Göker

Aydm
O. Apaydın
İmzada bulunamadı

Çanakkale
B. Arat

Erzurum
N. Diler

İçel
M. Arıkan

İzmir
M. Uyar

Uşak

A. R. Akbıykoğlu
İmzada bulunamadı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında kanun tasarısı

BÖLÜM : 1

Genel hükümler

Toplantı ve yürüyüş hakkı

MADDE 1. — Herkes, önceden izin almaksızın, bu kanun hükümleri dairesinde; silâhsız ve saldırsız olarak belli maksatlarla toplantılar veya gösteri yürüyüşleri yapmak hakkına sahiptir.

Yabancıların, 5 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla, bu kanun hükümleri dairesinde yapacakları toplantılar veya gösteri yürüyüşleri, Hükümetin iznine bağlıdır.

Toplantı yeri

MADDE 2. — Toplantının yapıldığı yer, toplantının devamı süresince, umuma açık sayılır.

Toplantı ve yürüyüş süresi

MADDE 3. — Toplantılara, yürüyüş toplanmalarına ve yürüyüşlere güneş doğmadan başlanamaz.

Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler güneş batıncaya, kapalı yerlerdeki toplantılar gece yarısına kadar devam edebilir.

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Şehir ve kasabalarda hangi meydan ve açık yerlerde toplantılar veya yürüyüşler yapılabileceği, vali ve kaymakamlarca kararlaştırılarak mütat vasıtalarla ilân edilir. Bu yerler hakkında sonradan yapılacak değişiklikler de ilâna tâbidir.

İstisnalar

MADDE 5. — Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları ile; örf ve âdete göre yapılacak gösteri mahiyetini almayan karşılama ve uğurlamalar, düğün, ba-

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkında Kanun

BÖLÜM : 1

Genel hükümler

Toplantı ve yürüyüş hakkı

MADDE 1. — Tasarının birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı yeri

MADDE 2. — Tasarının ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı ve yürüyüş süresi

MADDE 3. — Tasarının üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Tasarının dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar

MADDE 5. — Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliği haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları ile; örf ve âdete göre yapılacak. Karşılama ve uğurlamalar; Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanla-

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti hakkında kanun tasarısı

BÖLÜM : 1

Genel Hükümler

Toplantı ve yürüyüş hakkı

MADDE 1. — Kanun tasarısının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Kanun tasarısının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Toplantılara, yürüyüş toplanmalarına ve yürüyüşlere güneş doğmadan başlanamaz.

Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler güneş batıncaya, kapalı yerlerdeki toplantılar saat 24 e kadar devam edebilir.

Açık toplantı ve yürüyüş yerleri

MADDE 4. — Kanun tasarısının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar

MADDE 5. — Siyasi partiler, dernekler, şirketler, sendikalar ve sair tüzel kişiliğe haiz teşekküllerin kanunlarına ve kendi tüzüklerine göre yapacakları kapalı yer toplantıları ile; örf ve âdete göre yapılacak karşılama ve uğurlamalar; Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanların Devlet ve Hükümet işleriyle ilgili konuşmaları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin halkla yapacakları hasbihaller; düğün, balo, eğlence ve cenaze töreni gibi toplantılar; pazar ve panayır yerlerinde ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar; resmî teşekküller tarafından yapılan top-

Hfî.

lo, eğlence ve cenaze töreni gibi toplantılar; pazar ve panayır yerlerinde ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar veya resmî teşekküller, okullar tarafından yapılan toplantılar ile millî bayram şenlikleri, ilmi konferanslar ve spor faaliyetleri için yapılan toplantılar bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

Saklı hükümler

MADDE 6. — Seçim zamanlarında yapılacak propaganda toplantıları ile ilgili kanun hükümleri saklıdır.

BÖLÜM : 2

Toplantı usul ve şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 48 saat önce, toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medeni haklarını kullanma yetkisini haiz olan ve toplantının yapılacağı yerde oturan üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir.

Bu beyannamede :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleri ile ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtasıyla ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde yahut tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen beyanname muteber sayılır. Sonra beyanname verenlere keyfiyet hemen bildirilir.

İçişleri Ko.

rın Devlet ve Hükümet işleriyle ilgili konuşmaları; senatör ve milletvekillerinin halkla yapacakları hasbıhaller; düğün, balo, eğlence ve cenaze töreni gibi toplantılar; pazar ve panayır yerlerinde ticari ve ekonomik maksatlarla yapılan toplantılar; resmî teşekküller tarafından yapılan toplantılar ile millî bayram şenlikleri; ilmi konferanslar ve spor faaliyetleri için yapılan toplantılar bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

Saklı hükümler

MADDE 6. — Tasarının altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 2

Toplantı usul ve şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 24 saat önce, toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medeni haklarını kullanma yetkisini haiz olan ve toplantının yapılacağı yerde oturan tertip heyetinden üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir.

Bu beyannamede :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleri ile ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtası ile ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde yahut tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen be-

lantılar ile millî bayram şenlikleri; ilmi konferanslar ve spor faaliyetleri için yapılan toplantılar bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

Saklı hükümler

MADDE 6. — Kanun tasarısının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 2

Toplantı ve usul şartları

Beyanname verilmesi

MADDE 7. — Toplantının yapılmasından en az 48 saat önce toplantının yapılacağı yerin en büyük mülkiye âmirliğine çalışma saatleri içinde medeni haklarını kullanma yetkisini haiz olan tertip heyetinden en az üç kişi tarafından imzalı bir beyanname verilir.

Bu beyannamede :

- a) Toplantının yapılacağı yer, gün ve saat;
- b) Toplantının yapılmasındaki maksat;
- c) Bu toplantıyı hazırlayan tertip heyeti üyelerinin hüviyetleriyle ikametgâhları gösterilir.

Bu beyanname karşılığında ilmühaber verilmesi mecburidir.

Bu beyanname en büyük mülkiye âmirliği tarafından kabul edilmez veya karşılığında ilmühaber verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Bu halde noter bulunan yerlerde noter vasıtasıyla ihbar yapılır; ihbar saati, beyanname verilme saatidir. Noter bulunmayan yerlerde tutanak yeter sayılır.

İlmühaberde veya tutanakta beyannamenin verildiği gün ve saat gösterilir.

Aynı yerde, aynı gün ve saatte toplantı yapmak üzere ayrı ayrı tertip heyetleri tarafından beyanname verilmiş ise, ilk verilen beyanname muteber sayılır. Sonra beyanname verenlere keyfiyet hemen bildirilir.

Hü.

İdare Heyeti Teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tertip heyeti, toplantıdan önce kendi arasından veya dışardan en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil eder. Bu heyet toplantının sükûn ve düzenini, beyannamede yazılı maksat dışına çıkılmamasını sağlar; bu maksatla gerekli tedbirleri alır.

İdare heyeti veya tertip heyeti üyelerinden en az üçü toplantı yerinde bulunmadıkça toplantı yapılması yasaktır.

Hükümet Komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — En büyük mülkiye âmiri, toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ile askerî şahıslar dışından bir memuru Hükümet komiseri tayin eder. Hükümet komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hadiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak sadırılı bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

Toplantının geri bırakılması

MADDE 10. — Toplantı, toplantının yapılacağı saatten evvel tertip heyeti tarafından, beyannamenin verildiği makama yazı ile bildirilmek şartı ile, bir defaya mahsus olmak ve 48 saati geçmemek üzere geri bırakılabilir.

BÖLÜM : 3

Yürüyüşler

Yürüyüş usul ve şartları

MADDE 11. — Genel yollar üzerinde yapılacak yürüyüşler 7 nci ve 10 ncu maddeler hükümlerine tâbidir. Yürüyüşe ait beyannamelerde ayrıca, yürüyüşe geçmek için seçilecek toplanma yeri ile takibolunacak yol ve dağılma yeri gösterilmek şarttır.

İçişleri Ko.

yanname muteber sayılır. Sonra beyanname verenlere keyfiyet hemen yazılı olarak bildirilir.

İdare heyeti teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tasarının sekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümet komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — En büyük mülkiye âmiri, toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ile jandarma dâhil askerî şahıslar dışından bir memuru Hükümet komiseri tayin eder. Hükümet komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hadiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak sadırılı bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

Toplantının geri bırakılması

MADDE 10. — Tasarının onuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 3

Yürüyüşler

Yürüyüşün usul ve şartları

MADDE 11. — Tasarının onbirinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İdare heyeti teşkili ve görevleri

MADDE 8. — Tertip heyeti, toplantıdan önce kendi arasından en az üç kişilik bir idare heyeti teşkil eder ve Hükümet Komiserine bildirir. Bu heyet, toplantının sükûn ve düzenini, beyannamede yazılı maksat dışına çıkılmamasını sağlar; bu maksatla gerekli tedbirleri alır.

İdare heyeti veya tertip heyeti üyelerinden enaz üçü toplantı yerinde bulunmadıkça toplantı yapılması yasaktır.

Hükümet Komiseri ve yetkileri

MADDE 9. — En büyük mülkiye âmiri toplantıda hazır bulunmak üzere hâkim sınıfından sayılanlar ve adliye memurlarıyla jandarma dâhil askerî şahıslar ve emniyet mensubu memurlar dışından bir memuru Hükümet Komiseri tayin eder. Hükümet Komiseri toplantı yerinde kendi seçeceği bir mahalde bulunur.

Hükümet Komiseri, 8 nci maddede yazılı tedbirlerin kifayet etmemesi dolayısıyla, hâdiselerin toplantının devamını imkânsız kılacak ve genel sükûn ve düzeni bozacak saldırlı bir şekil alması halinde toplantıyı dağıtmaya yetkilidir.

Toplantının geri bırakılması

MADDE 10. — Toplantı, toplantının yapılacağı saatten evvel tertip heyetinin çoğunluğu tarafından, beyannamenin verildiği makama yazı ile bildirilmek şartıyla, bir defaya mahsus olmak ve 48 saati geçmemek üzere geri bırakılabilir.

BÖLÜM : 3

Yürüyüşler

Yürüyüş usul ve şartları

MADDE 11. — Kanun tasarısının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Mahallin en büyük mülkiye âmiri lüzum gördüğü takdirde, yürüyüşlerin yapılacağı yollar ile istikameti tesbit ve keyfiyeti yazılı olarak ilgililere tebliğ eder.

Tertip heyeti, idare heyeti ve Hükümet komiseri hakkındaki 8 nci ve 9 ncu maddeler hükümleri yürüyüşlere de uygulanır.

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde toplantı yapılamaz. Genel meydanlarda yapılacak toplantılarda halkın ve nakil vasıtalarının gelip geçmesine elverişli bir kısmın açık bulundurulması mecburidir.

Kanunsuz toplantı ve yürüyüşler

MADDE 13. — a) 7 nci madde hükümlerine uygun şekilde beyanname vermeksizin veya toplantının geri bırakıldığı gün 10 ncu maddeye göre merciine bildirilmeksizin veyahut toplantı veya yürüyüş için tesbit edilen gün ve saat beklenmeksizin;

b) Ateşli silâhlar veya patlayıcı maddeler veya her türlü kesici, delici veya taş, sopa, demir ve lâstik çubuklar gibi bereleyici araçlar, veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler veya boğucu, kör edici gazları hâmil olarak;

c) 3 ncu madde hükümleri gözetilmeksizin;

ç) 4 ncu ve 7 nci maddeler gereğince belirtilen yerler dışında;

d) 11 nci maddedeki usul ve şartlara ve 12 nci maddedeki yasaklara uyulmaksızın;

yapılan toplantılar veya yürüyüşler kanunsuz sayılır.

Dağıtma

MADDE 14. — 13 ncu maddede yazılı halde mahallin en büyük mülkiye âmirinin emri

İçişleri Ko.

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde 5 nci maddede belirtilenler dışında toplantı yapılamaz. Genel meydanlarda ki, toplantılarda, gar, iskele ve hava meydanlarında yapılacak karşılama ve uğurlamalarda halkın ve nakil vasıtalarının gelip geçmesine elverişli bir kısmın açık bulundurulması mecburidir.

Kanunsuz toplantı ve yürüyüşler

MADDE 13. — Tasarının onüçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dağıtma

MADDE 14. — 13 ncu maddede yazılı halde mahallin en büyük mülkiye âmiri veya

BÖLÜM : 4

Yasaklar

Yasak yerler

MADDE 12. — İçişleri Komisyonunun 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — İçişleri Komisyonunun 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

üzerine, o yerin en büyük zabıta âmiri veya onun görevlendireceği memur toplantı veya yürüyüş yerine gelir. Ve gelişini münasip şekilde bildirir. Kalabalığa, kanuna uyarak dağılmalarını ve dağılmazlarsa zor kullanılacağını ihtar eder. Kalabalık dağılmazsa zor kullanılarak dağıtır.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüş silâhla katılanlar bulunduğu takdirde bunlar zabıtaca uzaklaştırılarak toplantı veya yürüyüş devam olunur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüş silâhla iştirak edenlerin sayısı, toplantı veya yürüyüşün kanunsuz addedilerek dağıtılmasını icabettirecek derecede ise birinci fıkra hükmü uygulanır. Bu takdirde toplantı veya yürüyüş silâhla katılanların tesbit edilmiş olanlarının sarih hüviyetlerini idare heyeti, istek üzerine en büyük mülkiye âmirine bildirmeye mecburdur.

Suçluların yakalanması

MADDE 15. — Topluluk içinde suçluları yakalamak için 14 ncü maddede yazılı emir ve ihtarın yapılmasına lüzum yoktur.

Propaganda vasıtaları

MADDE 16. — Toplantı ve yürüyüşlere mütaallik propaganda maksadı ile kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılı davetiye, levha ve ilânlarda tertip heyetini teşkil edenlerin ad ve soyadlarının bulunması şarttır. Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik, tahrik eden yazı veya resim bulunması yasaktır.

Tahrik yasağı

MADDE 17. — Halka karşı doğrudan doğruya veya ses yükselten veya nakleden herhangi bir alet veya vasıta ile söz söyliyerek veya seslenerek yahut basılmış veya çoğaltılmış veya el ile yazılmış veya çizilmiş kâğıtları duvarlara ve sair yerlere yapıştırarak veya dağıtarak halkı kanunsuz toplantı veya yürüyüş teşvik ve tahrik etmek yasaktır.

İçişleri Ko.

görendireceği en büyük zabıta âmiri veya zabıta âmirlerinden biri toplantı veya yürüyüş yerine gelir. Gelişini münasip şekilde bildirir. Kalabalığa, kanuna uyarak dağılmalarını ve dağılmazlarsa zor kullanılacağını ihtar eder. Kalabalık dağılmazsa zor kullanılarak dağıtır.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüş silâhla katılanlar bulunduğu takdirde, bunlar zabıtaca ve lüzumu halinde idare heyetinin de yardımıyla uzaklaştırılarak toplantı veya yürüyüş devam olunur.

Silâhsız bir toplantı veya yürüyüş silâhla iştirak edenlerin sayıları ve davranışları, toplantı veya yürüşün kanunsuz addedilerek dağıtılmasını icabettirecek derecede ise birinci fıkra hükmü uygulanır.

Bu takdirde toplantı veya yürüyüş silâhla katılanlardan teşhis edilmiş olanlarının sarih hüviyetini, zabıta; idare heyetinin yardımıyla tesbit eder.

Suçluların yakalanması

MADDE 15. — Tasarının onbeşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Propaganda vasıtaları

MADDE 16. — Toplantı ve yürüyüşlere mütaallik propaganda maksadıyla kullanılan basılı veya çoğaltılmış veya el ile yazılı davetiye, levha ve ilânlarda tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadları ile imzasının bulunması şarttır. Bu propaganda vasıtalarında halkı suç işlemeye teşvik, tahrik eden yazı veya resim bulunması yasaktır.

Tahrik yasağı

MADDE 17. — Tasarının onyedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — İçişleri Komisyonununun 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18 — Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri tertip veya idare edenlerle bunların hareketlerine bilerek iştirak edenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Toplantı ve yürüyüşe mâni olanlar

MADDE 19. — Toplantı veya yürüyüş yapılmasına mâni olan veya devamına imkân vermeyecek tertipler ile bu toplantı veya yürüyüşü ihlâl eden kimse, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, üç aydan altı aya kadar hapis ve ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Huzur ve sükûnu bozanlar

MADDE 20. — Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükûnu bozmak maksadiyle tehdit veya hakaret veya taarruz veya mukavemette bulunanlar veya her hangi bir suretle huzur ve sükûnun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 21. — Tertip heyetini teşkil edenlerin ad ve soyadlarını taşımayan 16 ncı maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazarlar, bastıranlar, basanlar, propaganda maksadiyle kullananlar bir aya kadar hapis ve ikiyüz elli liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı bir suç işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı

İçişleri Ko.

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18. — Tasarının onsekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı ve yürüyüşe mâni olanlar

MADDE 19.— Tasarının ondokuzuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Huzur ve sükûnu bozanlar

MADDE 20. — Tasarının yirminci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kanuna aykırı propaganda vasıtaları ve suç işlemeye teşvik

MADDE 21. — Tertip heyetini teşkil edenlerden en az birinin ad ve soyadları ile imzasını taşımayan 16 ncı maddede yazılı propaganda vasıtalarını hazırlayanlar, yazarlar, bastıranlar, basanlar, propaganda maksadiyle kullananlar, bir aya kadar hapis 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu propaganda vasıtalarında halkı bir suç

BÖLÜM : 5

Ceza hükümleri

Yasaklara aykırı hareket

MADDE 18. — Tasarının 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Tasarının 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — İçişleri Komisyonunun 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

veya resim bulunursa, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, failleri altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik veya tahrik neticesi olarak, istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiil daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, müşevvik veya muharrikler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan dörtbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 22 — Kanunsuz toplantı veya yürüyüşlere silâhsız iştirak edenler, emir ve ihtardan sonra çekilip gitmezler ve Hükümet kuvvetleri tarafından zorla dağıtırlarsa, altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Dağıtma sırasında cebir ve şiddet veya tehdit veya taarruz veya mukavemette bulunanlar, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapisle cezalandırılır.

13 ncü maddede yazılı hallerden biri tahakkuk etmeden veya 14 ncü madde hükmü yerine getirilmeden, salâhiyet hududu tecavüz edilerek, toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması halinde, yukardaki fıkralarda yazılı fiilleri işliyenlere verilecek cezalar dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir.

Toplantı veya yürüyüşe silâhla gelenler

MADDE 23. — a) Toplantı veya yürüyüşlere, 13 ncü maddenin (b) fıkrasında sayılan silâh veya araçları (bunlardan ruhsata tâbi olanlar ruhsatlı olarak taşınsa dahi) hâmil olarak iştirak edenler, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

b) (a) fıkrasında yazılı olanlardan, 14 ncü maddedeki emir ve ihtarı mütaakıp çekilip gitmiyenlerin dağılmaları için zor kullanıldığı

işlemeye teşvik ve tahrik eder mahiyette yazı veya resim bulunursa, fiili daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, failleri altı aydan bir yıla kadar hapis ve beşyüz liradan iki bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Teşvik veya tahrik neticesi olarak, istenilen suç işlenir veya suçun icrasına teşebbüs edilirse, fiili daha ağır cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, müşevvik veya muharrikler bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan dört bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Hükümet emrine karşı gelenler

MADDE 22. — Tasarının yirmiikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı veya yürüyüşe silâhla gelenler

MADDE 23. — Tasarının yirmüçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Tasarının 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

takdirde, bunlar bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

c) Dağıtılma sırasında 13 ncü maddenin (b) fıkrasında yazılı silâh veya araçlarla mukavemet edenler, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tahrikçiler ve suç ortakları

MADDE 24. — 17 nci maddedeki yasağa aykırı hareket edenler, toplantı veya yürüyüş vukubulmamış veya vukubulmuş da ilk emir ve ihtar üzerine dağılmış ise, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, altı aydan iki yıla; toplantı veya yürüyüş zorla dağıtılmış ise, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

BÖLÜM : 6

Usul hükümleri

Suçüstü uygulama

MADDE 25. — Bu kanun hükümlerine muhalefet, Meşhut suçların muhakeme usulüne dair olan Kanunun 1 nci maddesinin (A) bendinde yazılı mahal dışında vukubulsa dahi, failleri hakkında 3005 sayılı Kanuna göre soruşturma ve takibat icra olunur.

Cumhuriyet savcılarının 3005 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasında yazılı müddetle bağlı kalmaksızın bütün delilleri tophyarak kamu dâvası ikame ederler.

BÖLÜM : 7

Son maddeler

Yürürlükten kaldırılan kanun ve bir kanun maddesi

MADDE 26. — 27.6.1956 tarihli ve 6761 sayılı Toplantılar ve Gösteri Yürüyüşleri hakkındaki Kanun ile 24.7.1953 tarihli ve 6187 sayılı Vicdan ve toplanma hürriyetinin korunması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

İçişleri Ko.

Tahrikçiler ve suç ortakları

MADDE 24. — Tasarının yirmidördüncü maddesi ayene kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 6

Usul Hükümleri

Suçüstü uygulama

MADDE 25. — Tasarının yirmibeşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : 7

Son maddeler

Yürürlükten kaldırılan kanun ve bir kanun maddesi

MADDE 26. — Tasarının yirmi altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Tasarının 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Tasarının 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

GEÇİCİ MADDE — Kanunun 4 ncü maddesine göre yapılacak tesbit ve ilân bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yapılır.

Yürürlük tarihi :

MADDE 27. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme görevi :

MADDE 28. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

11 . 1 . 1962

Başbakan	Devlet Bakanı ve
<i>İsmet İnönü</i>	Başb. Yardımcısı
Devlet Bakanı	<i>A. Eyidoğan</i>
<i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı
Devlet Bakanı	<i>A. Doğan</i>
<i>N. Ökten</i>	Devlet Bakanı
Adalet Bakanı	<i>N. Su</i>
<i>S. Kurutluoğlu</i>	Millî Savunma Bakanı
İçişleri Bakanı	<i>İ. Sancar</i>
<i>A. Topaloğlu</i>	Dışişleri Bakanı
Maliye Bakanı	<i>S. Sarper</i>
<i>Ş. İnan</i>	Millî Eğitim Bakanı
Bayındırlık Bakanı	<i>H. İncesulu</i>
<i>E. Paksüt</i>	Ticaret Bakanı
S. ve So. Y. Bakanı	<i>İ. Gürsan</i>
<i>S. Seren</i>	Güm. ve Tekel Bakanı
Tarım Bakanı	<i>Ş. Buladoğlu</i>
<i>C. Oral</i>	Ulaştırma Bakanı
Çalışma Bakanı	<i>C. Akyar</i>
<i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı
Ba. Ya. ve Turizm Bakanı	<i>F. Çelikbaş</i>
<i>K. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı
	<i>M. Güven</i>

İçişleri Ko.

GEÇİCİ MADDE — Tasarının geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük tarihi

MADDE 27. — Tasarının yirmiyedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme görevi

MADDE 28. — Tasarının yirmisekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Tasarının 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

